

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ
ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Οικοδομώντας
έναν
ευρωπαϊκό
χώρο
δικαιοσύνης

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Δικαιοσύνη, ιθαγένεια, θεμελιώδη δικαιώματα

Δικαιοσύνη για τους πολίτες
και δικαιοσύνη για την ανάπτυξη:
ένας πραγματικός ευρωπαϊκός χώρος
δικαιοσύνης θα βελτιώσει τη ζωή
των πολιτών και θα επιτρέψει
στις επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν
στο έπακρο την ενιαία αγορά.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Η έκδοση αυτή αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξηγεί τι κάνει και γιατί η ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής και με ποια αποτελέσματα.

Μπορείτε να δείτε στην παρακάτω διεύθυνση τα άλλα μέρη της σειράς που είναι διαθέσιμα και να τα τηλεφορτώσετε:
http://europa.eu/pol/index_el.htm

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιατί χρειαζόμαστε αποτελεσματικές πολιτικές δικαιοσύνης	3
Ποια είναι η συμβολή της ΕΕ: Εργαλεία και στόχοι	5
Τι κάνει η ΕΕ: Πώς βελτιώνει την καθημερινότητα των πολιτών και των επιχειρήσεων	9
Προοπτικές: Ενδυναμώνοντας τους πολίτες και ενισχύοντας την ανάπτυξη	14
Περισσότερα	16

Πώς λειτουργεί η ΕΕ
Ευρώπη 2020: Η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρώπης
Οι πατέρες της ΕΕ

Αλιεία και θαλάσσια πολιτική
Ανάπτυξη και συνεργασία
Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία
Ανταγωνισμός
Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις
Ασφάλεια των τροφίμων
Γεωργία
Δημόσια υγεία
Διεύρυνση
Δικαιοσύνη, ιθαγένεια, θεμελιώδη δικαιώματα ✘
Δράση για το κλίμα
Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός
Εμπόριο
Ενέργεια
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας
Επιχειρήσεις
Έρευνα και καινοτομία
Εσωτερική αγορά
Η οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ
Καταπολέμηση της απάτης
Καταναλωτές
Μετανάστευση και άσυλο
Μεταφορές
Περιβάλλον
Περιφερειακή πολιτική
Πολιτιστικός και οπτικοακουστικός τομέας
Προϋπολογισμός
Σύνορα και ασφάλεια
Τελωνεία
Φορολογία
Ψηφιακό θεματολόγιο και κοινωνία της πληροφορίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Δικαιοσύνη, ιθαγένεια και θεμελιώδη δικαιώματα

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Εκδόσεις
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2013.

Φωτογραφία εξωφύλλου και 2ης σελίδας:
© iStockphoto.com/J.L.Bulcao

16 σ. — 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24091-1
doi:10.2775/74646

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2014
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή επιμέρους φωτογραφιών πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γιατί χρειαζόμαστε αποτελεσματικές πολιτικές δικαιοσύνης

Σε μια Ευρώπη με ανοιχτά σύνορα ολοένα περισσότεροι άνθρωποι ζουν, εργάζονται, σπουδάζουν και αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ διευκολύνει τους πολίτες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους μέσα από τη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Μεριμνά δε για την οικοδόμηση ισχυρών δεσμών εμπιστοσύνης μεταξύ των δικαστηρίων και των διοικήσεων των χωρών της ΕΕ, την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων των κρατών μελών, την εναρμόνιση των δικαστικών κανόνων και των ελάχιστων απαιτήσεων, καθώς και για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί ίσοις όροις σε όλες τις χώρες. Επίσης, η Ένωση καταβάλλει προσπάθειες ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να επωφελούνται πλήρως από τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς της.

Πρακτικές λύσεις

Στόχος των ευρωπαϊκών πολιτικών στον τομέα της δικαιοσύνης είναι να διευκολύνουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους και να παρέχουν πρακτικές λύσεις σε διασυνοριακά προβλήματα. Παρόλα αυτά, ορισμένοι ευρωπαίοι πολίτες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες, για παράδειγμα, στην προσπάθειά τους να ζήσουν, να ταξιδέψουν, να σπουδάσουν ή να εργαστούν σε άλλες χώρες της ΕΕ. Οι επιχειρήσεις, από την πλευρά τους, έρχονται ενίοτε αντιμέτωπες με κωλύματα που οφείλονται σε διαφορές στο δίκαιο των συμβάσεων, στη φορολογική νομοθεσία ή στη νομοθεσία για τους καταναλωτές, στις διοικητικές απαιτήσεις και στους κανόνες για την προστασία των δεδομένων.

Παρέχοντας πρακτικές λύσεις σε διασυνοριακά προβλήματα, η ΕΕ αξιοποιεί στο έπακρο τις δυνατότητες της ενιαίας αγοράς. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται στους πολίτες ένα αίσθημα ασφάλειας, καθώς και η πεποίθηση ότι τα δικαιώματά τους προστατεύονται σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ κι αν βρίσκονται. Παράλληλα, η μείωση της γραφειοκρατίας σε συνδυασμό με την ασφάλεια δικαίου που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για να αξιοποιούν στο έπακρο τις ευκαιρίες που τους προσφέρει η ενιαία αγορά αυξάνει την αξιοπιστία της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και, κατ' επέκταση, την εμπιστοσύνη των πολιτών σ' αυτήν.

Οι πολίτες πρέπει να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους στην ΕΕ ακόμη και όταν βρίσκονται εκτός της χώρας τους.

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι

Πρωταρχικός στόχος της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής είναι η δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης βάσει των αρχών της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Το ζητούμενο είναι να μπορούν οι πολίτες, οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις να κατοχυρώνουν και να ασκούν τα δικαιώματά τους εντός και εκτός εθνικών συνόρων. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει τον σεβασμό του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος.

Όραμα της ΕΕ είναι να απονέμει «δικαιοσύνη για τους πολίτες και δικαιοσύνη για την ανάπτυξη». Οι τομείς ευρωπαϊκής πολιτικής στους οποίους μπορούν να αναμένουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις ότι θα σημειωθεί η μεγαλύτερη πρόοδος είναι οι ακόλουθοι:

Αστική δικαιοσύνη: Σε μια Ευρώπη με ανοιχτά σύνορα, οι πολίτες μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να βρεθούν ενώπιον δικαστηρίου άλλης χώρας της ΕΕ. Για να διευκολυνθεί η εκδίκαση τέτοιων υποθέσεων, η ΕΕ προάγει την καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και την περαιτέρω σύγκλιση στον τομέα του δικονομικού δικαίου. Στόχος των κοινών ευρωπαϊκών δικονομικών κανόνων είναι να βοηθούν οικογένειες με μέλη διαφορετικών εθνικότητων να αντεπεξέρχονται σε δύσκολες καταστάσεις, όπως το διαζύγιο, οι διαφορές σε σχέση με δικαιώματα επιμέλειας ή οι συνέπειες του θανάτου ενός από τα μέλη της οικογένειας.

Από την ίδρυση της ενιαίας αγοράς το 1992, οι πολίτες και οι επιχειρήσεις μπορούν να κυκλοφορούν και να συναλλάσσονται ελεύθερα εντός της ΕΕ, πέραν των εθνικών συνόρων. Όμως, η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς δεν έχει ακόμη επιτευχθεί, καθώς οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές αντιμετωπίζουν προβλήματα, όπως εμπόδια που σχετίζονται με το δίκαιο των συμβάσεων, αποκλίσεις στις εθνικές φορολογικές νομοθεσίες ή στη νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών και διοικητικές απαιτήσεις. Επιπλέον, το σύνολο νομοθετικών κανόνων που θεσπίστηκαν την τελευταία 20ετία για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών πρέπει να ενισχυθεί και να προσαρμοστεί περαιτέρω στα επιχειρηματικά μοντέλα και καταναλωτικά πρότυπα που αλλάζουν συνεχώς. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών, ανατρέξτε στο τεύχος «Καταναλωτές» της παρούσας σειράς.

Ποινική δικαιοσύνη: Πολλές ποινικές υποθέσεις προσλαμβάνουν ενίοτε πανευρωπαϊκές διαστάσεις. Σε περίπτωση, για παράδειγμα, που υπάρχουν υπόνοιες ότι μια εγκληματική οργάνωση δραστηριοποιείται σε περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ, ή όταν ένας ύποπτος βρίσκει καταφύγιο σε άλλη χώρα της ΕΕ, απαιτείται δικαστική συνεργασία. Η συνεργασία αυτή προϋποθέτει την ενίσχυση του διαλόγου

και την αμοιβαία συνδρομή μεταξύ των αρχών ποινικής δικαιοσύνης στην ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, αναπτύσσεται σε επίπεδο Ένωσης ο ευρωπαϊκός χώρος ποινικής δικαιοσύνης, εντός του οποίου οι εθνικοί φορείς επιβολής του νόμου και απονομής δικαιοσύνης θα μπορούν να εμπιστεύονται και να βασίζονται ο ένας στον άλλον. Μέσω αυτού του χώρου αναμένεται να αυξηθεί στα μάτια των πολιτών η νομιμότητα των ποινικών διαδικασιών, σε ό,τι αφορά ιδίως την προστασία των δικαιωμάτων τους, είτε βρίσκονται ενώπιον δικαστηρίου είτε πέφτουν θύματα αξιόποινης πράξης σε κάποια άλλη χώρα.

Η διακίνηση και χρήση ναρκωτικών είναι ένα σύνθετο κοινωνικό και υγειονομικό πρόβλημα, το οποίο εξακολουθεί να επηρεάζει εκατομμύρια ανθρώπους στην ΕΕ. Οι χώρες και τα όργανα της ΕΕ έχουν αναπτύξει από κοινού, κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τη βιώσιμη αντιμετώπιση των ναρκωτικών.

Θεμελιώδη δικαιώματα: Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέστη νομικά δεσμευτικός με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας. Η Ένωση οφείλει να τηρεί υποδειγματική στάση στο θέμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων και να διασφαλίζει ότι γίνονται σεβαστά. Ο Χάρτης πρέπει να χρησιμεύει ως πυξίδα για τις πολιτικές της Ένωσης και την εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη.

Ιθαγένεια της ΕΕ (ευρωπαϊκή ιθαγένεια): Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια παρέχεται αυτομάτως στους υπηκόους όλων των κρατών μελών της ΕΕ, χορηγώντας τους μια δέσμη επιπρόσθετων δικαιωμάτων τα οποία επηρεάζουν σαφώς και θετικά την καθημερινότητά τους. Η ΕΕ παρακολουθεί την υλοποίηση και εφαρμογή από τα κράτη μέλη των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη, μεριμνώντας για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, στην πράξη, από τους πολίτες.

Ισότητα: Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και η καταπολέμηση των διακρίσεων συγκαταλέγονται στις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με γνώμονα το συμφέρον των πολιτών, η ΕΕ απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής προέλευσης, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, μέσω της θέσπισης νομοθεσιών και πολιτικών σε τομείς όπως η επί ίσοις όροις απασχόληση και πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε προϊόντα και υπηρεσίες. Η ΕΕ στοχεύει στην περαιτέρω προαγωγή της

ισότητας σε όλα τα κράτη μέλη μέσω της μείωσης του μισθολογικού χάσματος των φύλων και της αύξησης του αριθμού των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στους τομείς της πολιτικής και των επιχειρήσεων.

Συντονισμός με άλλους τομείς πολιτικής

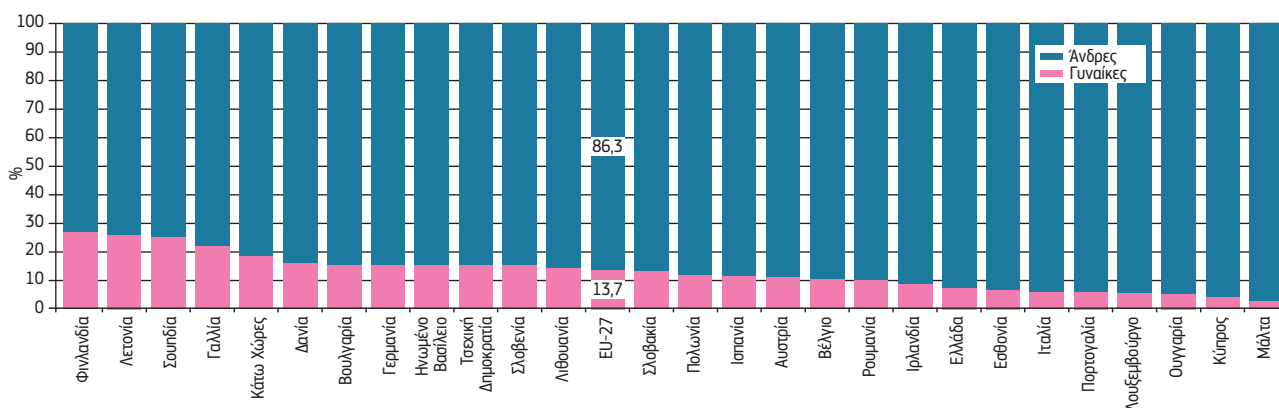
Οι πολιτικές για τη δικαιοσύνη βασίζονται στους αλληλένδετους στόχους «Δικαιοσύνη για τους Πολίτες» και «Δικαιοσύνη για την Ανάπτυξη» και συνεισφέρουν στη στρατηγική **Ευρώπη 2020**, η οποία αποτελεί το αναπτυξιακό πρόγραμμα της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία.

Για να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες της Ένωσης απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά τους στην καθημερινή τους ζωή, το έργο της ΕΕ εκτείνεται σε πολλαπλούς τομείς πολιτικής. Η Έκθεση 2013 για την ιθαγένεια της ΕΕ αξιοποιεί τα αποτελέσματα της πρώτης έκθεσης για την ιθαγένεια της ΕΕ, η οποία εκδόθηκε το 2010, και παρουσιάζει δώδεκα βασικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά διασυνοριακά ζητήματα. Τα αποτελέσματα της υλοποίησης των δράσεων που περιλαμβάνονταν στην έκθεση του 2010 για την ιθαγένεια παρουσιάζονται σε έναν ειδικό **πίνακα προόδου**.

Παρά τα μέχρι στιγμής σημαντικά βήματα, η ενιαία αγορά δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι πολιτικές που εντάσσονται στον στόχο «Δικαιοσύνη για την Ανάπτυξη» αποσκοπούν στη θέσπιση σαφών κανόνων για τους καταναλωτές και το εμπόριο, καθώς και στην αποτελεσματική επίλυση διαφορών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Κατ' αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται το διασυνοριακό εμπόριο και παρέχεται στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις η δυνατότητα να αξιοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό τα οφέλη της ενιαίας αγοράς, αυξάνοντας έτσι τη δυναμική της.

Ανεξαρτήτως του εάν εργάζονται στη δική τους ή σε άλλη χώρα της ΕΕ, οι πολίτες της ΕΕ έχουν ορισμένα ελάχιστα δικαιώματα σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση των διακρίσεων, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, την ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ίση μεταχείριση στην εργασία. Συν τοις άλλοις, απολαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο προστασίας ως καταναλωτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τη συνολική της στρατηγική για τους καταναλωτές, η οποία πρόκειται να ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, στο **Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τους καταναλωτές**.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΟ 2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ποια είναι η συμβολή της ΕΕ: Εργαλεία και στόχοι

Νομικό πλαίσιο

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2009, ενισχύει τη δημοκρατική νομιμότητα της ΕΕ και την ικανότητά της να προασπίζεται τα συμφέροντα των πολιτών της σε καθημερινή βάση. Τοποθετώντας τους πολίτες στο επίκεντρο όλων των πολιτικών της ΕΕ, η Συνθήκη της Λισαβόνας άλλαξε ριζικά τη χάρση της ευρωπαϊκής πολιτικής στους τομείς της δικαιοσύνης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ιθαγένειας.

Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, η ΕΕ έχει την αρμοδιότητα να νομοθετεί στον τομέα του ποινικού δικαίου.

Επιπλέον, ο **Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** κατέστη νομικά δεσμευτικός με τη Συνθήκη. Τα όργανα της ΕΕ είναι υποχρεωμένα να σέβονται τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τον Χάρτη. Ο Χάρτης ισχύει επίσης στις χώρες της ΕΕ κατά την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.

Από τις αρχές του 2011 η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μέρος της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCPRD), η οποία ενσωματώθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Αυτό σημαίνει ότι η UNCPRD είναι δεσμευτική για την ΕΕ και ότι εντάσσεται στο δίκαιο της Ένωσης.

Δικαιοσύνη για τους πολίτες

Κάθε υπήκοος κράτους μέλους είναι και πολίτης της ΕΕ. Η ιθαγένεια της ΕΕ (ευρωπαϊκή ιθαγένεια) δεν υποκαθιστά την εθνική ιθαγένεια. Απεναντίας, παρέχει σε όλους τους πολίτες της ΕΕ μια δέσμη επιπρόσθετων δικαιωμάτων, τα οποία κατοχυρώνονται από τις Συνθήκες της ΕΕ και αποτελούν βασικό κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Τα δικαιώματα αυτά είναι:

- το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στην επικράτεια της ΕΕ,
- το δικαίωμα στην προστασία έναντι διακρίσεων λόγω εθνικότητας,
- το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις ευρωεκλογές και στις δημοτικές εκλογές του τόπου διαμονής, ανεξαρτήτως εθνικότητας,
- το δικαίωμα σε προστασία από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές άλλων κρατών μελών σε χώρες εκτός ΕΕ, επί ίσοις όροις με τους πολίτες των άλλων αυτών κρατών μελών,
- το δικαίωμα υποβολής αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και καταγγελίας στον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή,
- το δικαίωμα έναρξης ή υπογραφής, μαζί με άλλους πολίτες της ΕΕ, κάποιων πρωτοβουλιών πολιτών για τη θέσπιση νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει κανόνες για την κατοχύρωση αυτών των δικαιωμάτων και μεριμνά ώστε οι πολίτες της να τα απολαμβάνουν ελεύθερα και ανεμπόδιστα.

Η εντατικοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών οδήγησε μοιραία στην αύξηση των διασυνοριακών διαφορών. Για την παροχή συνδρομής προς τους πολίτες σε διασυνοριακές διαφορές έχουν συσταθεί διάφοροι μηχανισμοί σε επίπεδο Ένωσης. Για παράδειγμα, οι αποφάσεις των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους της ΕΕ σε αστικές υποθέσεις αναγνωρίζονται και ισχύουν σε όλα τα άλλα κράτη μέλη. Η ΕΕ μεριμνά ώστε η προσφυγή στα δικαστήρια ή στις διοικητικές αρχές να είναι εξίσου εύκολη σε όλα τα κράτη μέλη της. Με σκοπό τη δημιουργία ενός πλαισίου ασφάλειας δικαίου για τους πολίτες της ΕΕ που εμπλέκονται σε διασυνοριακές οικογενειακές διαφορές, τα τελευταία χρόνια θεσπίστηκαν σε επίπεδο Ένωσης ορισμένες νομοθετικές πράξεις, ενώ αυτή τη στιγμή βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση κάποια άλλα σημαντικά εργαλεία.

Κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού στο εξωτερικό ο καθένας μπορεί να πέσει θύμα εγκληματικής ενέργειας, να κατηγορηθεί ή να θεωρηθεί ύποπτος για εγκληματικές πράξεις. Σε επίπεδο ΕΕ, βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας μια σειρά «δικαιωμάτων σε δίκαιη δίκη» που θα ισχύουν σε όλη την Ένωση και που σκοπό έχουν τη θέσπιση ελάχιστων κοινών απαιτήσεων σε ποινικές υποθέσεις. Ήδη, έχουν κατοχυρωθεί νομοθετικά το δικαίωμα των κατηγορουμένων σε ενημέρωση κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και το δικαίωμα σε μετάφραση και διερμνευία. Η νέα οδηγία σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο διασφαλίζει δικαιώματα, όπως η παροχή πρόσβασης σε δικηγόρο κατά το πρώτο στάδιο της ανάκρισης από την αστυνομία και καθόλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Επιπλέον, η ΕΕ ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών και θεσπίζει ελάχιστες απαιτήσεις για την προστασία των θυμάτων αξιόποινων πράξεων ή βίας. Τα δικαιώματα των θυμάτων είναι θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ιδιωτικής και της οικογενειακής ζωής και της περιουσίας.

Δικαιώματα και ελευθερίες

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ περιέχει τα εξής έξι θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες που απολαμβάνουν οι πολίτες εντός της ΕΕ:

- Αξιοπρέπεια
- Ελευθερία
- Ισότητα
- Αλληλεγγύη
- Δικαιώματα των πολιτών
- Δικαιοσύνη.

Ο Χάρτης διακηρύχθηκε το 2000 και κατέστη νομικά δεσμευτικός στην ΕΕ με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας τον Δεκέμβριο του 2009.

Τα όργανα της ΕΕ και οι εθνικές αρχές, περιλαμβανομένων των δικαστηρίων, οφείλουν να σέβονται τον Χάρτη όταν εφαρμόζουν τις διατάξεις του ευρωπαϊκού

δικαίου. Για παράδειγμα, ο Χάρτης ισχύει όταν τα κράτη μέλη θεσιάζουν ή μεταφέρουν στην εθνική νομοθεσία κάποια οδηγία της ΕΕ ή όταν οι αρχές τους εφαρμόζουν απευθείας έναν κανονισμό της ΕΕ. Ο Χάρτης δεν επεκτείνει τις αρμοδιότητες της Ένωσης σε ζητήματα που δεν καλύπτονται από τις Συνθήκες.

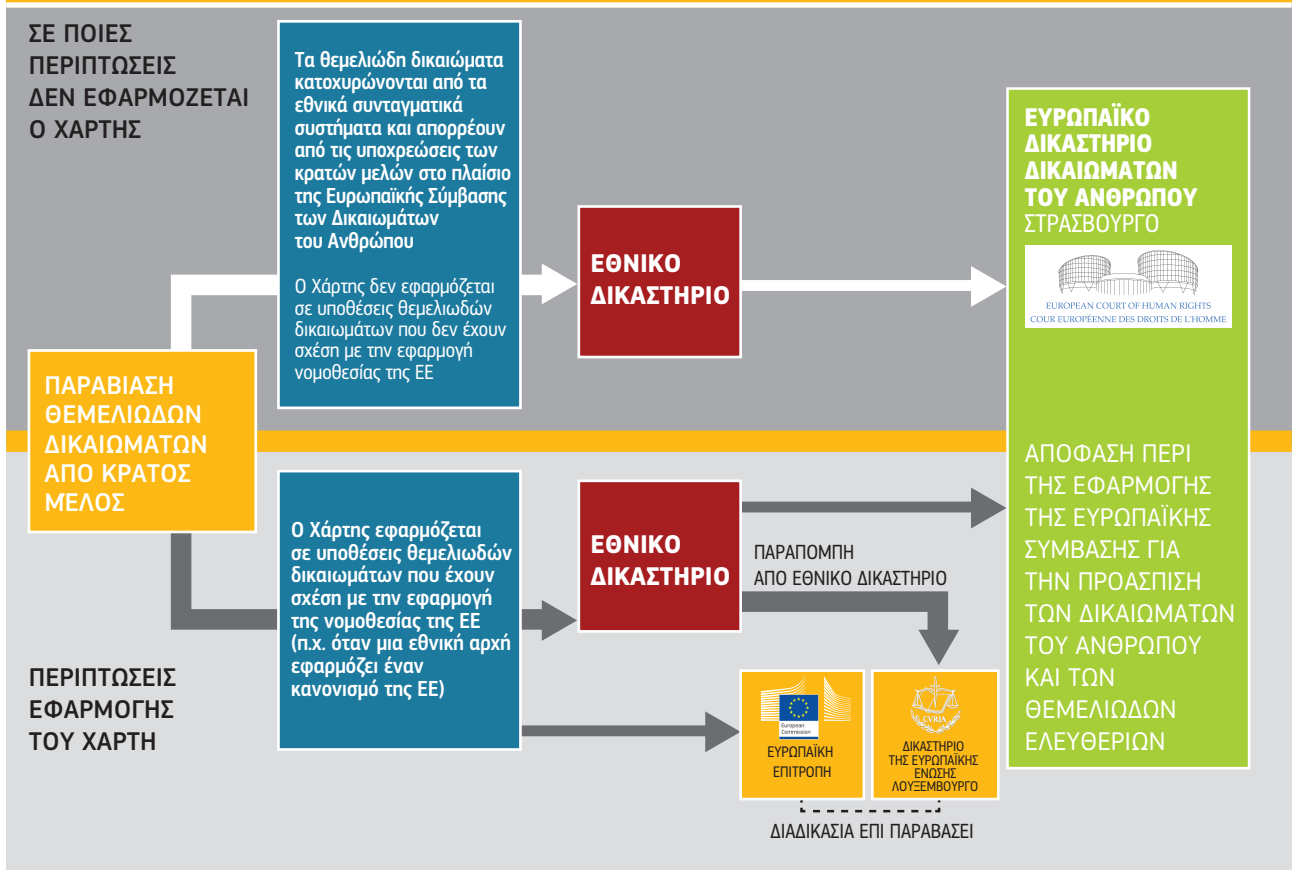
Για τις περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη, η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατοχυρώνεται από το εκάστοτε εθνικό σύνταγμα ή στο πλαίσιο της συνταγματικής παράδοσης των κρατών μελών ή τυχόν διεθνών συμβάσεων που έχουν κυρώσει.

Πού να απευθυνθείτε εάν πιστεύετε ότι έχουν παραβιαστεί τα θεμελιώδη δικαιώματά σας; Επισκεφθείτε την πύλη e-justice!

www.e-justice.eu

ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται και πού πρέπει ν' απευθυνθείτε σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων σας;

Μεταξύ των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από τον Χάρτη συγκαταλέγονται η ισότητα και η καταπολέμηση των διακρίσεων. Για μεγάλο χρονικό διάστημα η δράση της ΕΕ στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων επικεντρωνόταν στην απαγόρευση των διακρίσεων για λόγους εθνικότητας και φύλου. Μεταγενέστερα, τα κράτη μέλη συμφώνησαν ομόφωνα να παραχωρήσουν στην ΕΕ περαιτέρω αρμοδιότητες για την καταπολέμηση των διακρίσεων στον τομέα της απασχόλησης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής προέλευσης, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Σήμερα, ισχύουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και άλλες νομοθετικές πράξεις οι οποίες διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση, αφενός, ανδρών και γυναικών και, αφετέρου, εθνικών μειονοτήτων σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες.

Στην ΕΕ, ο καθένας έχει δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων του. Για τον λόγο αυτό, έχουν θεσπιστεί κοινά κανόνες που διασφαλίζουν υψηλές προδιαγραφές προστασίας των δεδομένων των πολιτών οπουδήποτε στην ΕΕ. Στις αρχές του 2012 προτάθηκε η αναθεώρηση αυτών των κανόνων, με σκοπό να ενισχυθούν τα ατομικά δικαιώματα και να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και των νέων τεχνολογιών.

Δικαιοσύνη για την ανάπτυξη

Λόγω των διαφορών στις εθνικές νομοθεσίες, οι απαιτήσεις στις οποίες υπόκεινται σήμερα οι επιχειρήσεις στην ΕΕ όσον αφορά την προστασία των δεδομένων είναι ποικίλες και ενίοτε αντιφατικές. Πέραν της προστασίας του ιδιωτικού βίου, η προαναφερθείσα αναθεώρηση των κανόνων προστασίας των δεδομένων αποσκοπεί στον εξορθολογισμό τόσο των πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών όσο και πολλών δαπανών που οφείλονται στις αποκλίσεις των απαιτήσεων για την προστασία των δεδομένων στην ΕΕ. Χάρη στην εναρμόνιση των κανόνων σε ολόκληρη την Ένωση, οι πολίτες θα αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια κατά την πραγματοποίηση διαδικτυακών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται σε μεγάλο βαθμό η συμβολή του ηλεκτρονικού εμπορίου στην πολυπόθητη οικονομική ανάπτυξη.

Για τους λόγους αυτούς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικαιροποιεί τη νομοθεσία για τους καταναλωτές της ΕΕ και την προσαρμόζει στις σύγχρονες διαδικτυακές πρακτικές, όπως συνέβη πρόσφατα με τη θέσπιση της οδηγίας για τα δικαιώματα των καταναλωτών, η οποία θα τεθεί σε ισχύ τον Ιούνιο του 2014. Οι 500 εκατομμύρια ευρωπαίοι καταναλωτές συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομική ανάκαμψη της Ένωσης. Οι υψηλές απαιτήσεις προστασίας των καταναλωτών που ισχύουν επί του παρόντος στην ΕΕ καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και τη νομοθεσία για τις συμβάσεις των καταναλωτών, όπως η παραπλανητική διαφήμιση, οι καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες, οι εγγυήσεις των προϊόντων και οι υποχρεώσεις ενημέρωσης.

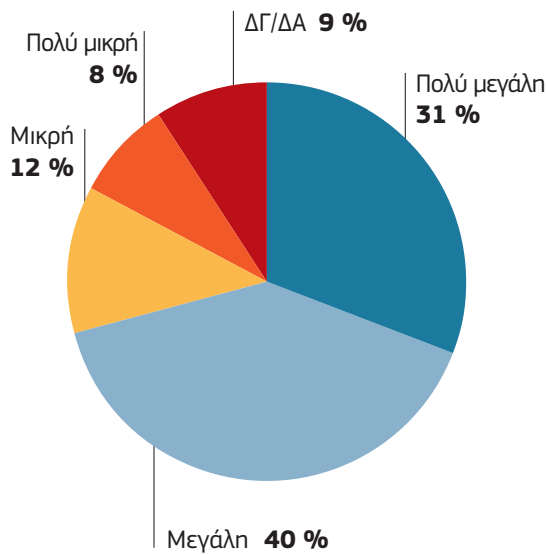

© Pavel Černoch

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει δέσμη μεταρρυθμίσεων για την προστασία των δεδομένων με στόχο την τόνωση της ψηφιακής οικονομίας της Ευρώπης και την καλύτερη προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο διαδίκτυο: Αποκτήστε τον έλεγχο των δικών σας προσωπικών δεδομένων!

Η ΕΕ μεριμνά για την καλύτερη πρόσβαση σε προϊόντα και υπηρεσίες στην ευρωπαϊκή αγορά. Πρόκειται για υπηρεσίες και προϊόντα καθημερινής χρήσης με στοιχεία που τα καθιστούν προσβάσιμα όχι μόνο από άτομα με αναπηρία, αλλά και από τους ηλικιωμένους και πολλές άλλες ομάδες ατόμων. Η καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών αυτού του είδους αναμένεται να συντελέσει στην οικονομική ανάπτυξη και να διευκολύνει τη λειτουργία των επιχειρήσεων εντός της ΕΕ.

Τα εμπόδια σε διασυνοριακό εμπόριο παραμένουν. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση «κοινού ευρωπαϊκού δικαίου των πωλήσεων» το 2011, στοχεύοντας στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, στην τόνωση της ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το ζητούμενο είναι να διευκολυνθούν οι εμπορικές συναλλαγές μέσω μιας ενιαίας δέσμης κανόνων για τις διασυνοριακές συμβάσεις πώλησης στην ΕΕ. Εάν δοθεί στους εμπόρους η δυνατότητα να πωλούν τα προϊόντα τους βάσει ενός κοινού ευρωπαϊκού δικαίου των πωλήσεων, οι καταναλωτές θα έχουν την ευχέρεια να συνάπτουν με μεγαλύτερη ασφάλεια ανά την Ευρώπη οποιαδήποτε σύμβαση κρίνουν συμφέρουσα.

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ⁽¹⁾

(¹) Από τα αριθμητικά στοιχεία πρόσφατων ερευνών προκύπτει έντονο ενδιαφέρον των επιχειρήσεων για ένα κοινό ευρωπαϊκό δίκαιο των πωλήσεων.

Περίπου ένα εκατομμύριο μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω διασυνοριακών οφειλών. Οι οφειλές που διαγράφονται κάθε χρόνο, λόγω απροθυμίας των επιχειρήσεων να εμπλακούν σε δαπανηρές και περίπλοκες διαδικασίες αγωγής σε άλλες χώρες, ανέρχονται σε 600 εκατομμύρια ευρώ. Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση της ευρωπαϊκής διαταγής δέσμευσης λογαριασμού, με την οποία οι πιστωτές θα μπορούν να δεσμεύουν το οφειλόμενο ποσό στον τραπεζικό λογαριασμό του οφειλέτη, ώστε το ποσό αυτό να είναι διαθέσιμο γι' αυτούς. Το 2010 κήρυξαν πτώχευση περί τις 220 000 επιχειρήσεις. Ο αριθμός αυτός και μόνο είναι ενδεικτικός της επιτακτικής ανάγκης ρύθμισης των υποθέσεων αφερεγγυότητας στην Ευρώπη μέσω σύγχρονων νόμων και αποτελεσματικών μηχανισμών. Η ύπαρξη ενός επίκαιρου κανονιστικού πλαισίου στον τομέα αυτόν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μια σύγχρονη νομοθεσία για την αφερεγγυότητα συμβάλλει καθοριστικά στον εκσυγχρονισμό της ενιαίας αγοράς, ενθαρρύνει τους επιχειρηματίες να παίρνουν ρίσκα και, εφόσον χρειάζεται, παρέχει ένα πλαίσιο για τη συντεταγμένη χρεοκοπία των επιχειρήσεων.

Η θέσπιση ενός εύρωστου ρυθμιστικού πλαισίου και αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης μπορεί να αποτελέσει κινητήριο μοχλό για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικαίου, οι αποφάσεις σε εμπορικές υποθέσεις αναγνωρίζονται αυτομάτως από όλα τα κράτη μέλη. Συν τοις άλλοις, υπάρχουν απλοί μηχανισμοί χάρη στους οποίους όχι μόνο μειώνεται το κόστος, αλλά και η δικαιοσύνη απονέμεται με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην Ευρώπη και τονώνεται η ανάπτυξη. Η ΕΕ προωθεί τη χρήση υπηρεσιών διαμεσολαβητών και άλλων εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών (ΕΤΕΔ) ως ταχύτερων και φθηνότερων εναλλακτικών λύσεων από την προσφυγή σε δικαστήριο. Οι διαμεσολαβητές και οι ΕΤΕΔ παρέχουν στους πολίτες και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να λύνουν τις διαφορές τους εξωδικαστικά, εξοικονομώντας έτσι χρόνο και χρήματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να επιλύονται διαφορές μεταξύ επιχειρήσεων, εργοδοτών και εργαζομένων, ιδιοκτητών ακινήτων και ενοικιαστών ή συγγενών χωρίς να διαταράσσονται ανεπανόρθωτα οι μεταξύ τους σχέσεις. Ενίοτε δε η διαδικασία αυτή μπορεί να αποβεί εποικοδομητική για τις σχέσεις των διαφωνούντων μερών, κάτι το οποίο δεν ισχύει με βεβαιότητα για τις δικαστικές διαδικασίες. Οι συμφωνίες που συνάπτονται μέσω διαμεσολάβησης είναι δεσμευτικές και μπορεί να επιβληθεί η εκτέλεσή τους.

Χρηματοδότηση των πολιτικών στον τομέα της δικαιοσύνης

Η ΕΕ χρηματοδοτεί δύο προγράμματα, το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» και το πρόγραμμα «Δικαιώματα και Ιθαγένεια», τα οποία θα υλοποιηθούν κατά την περίοδο 2014-2020 με προϋπολογισμό 803 εκατομμυρίων ευρώ. Αμφότερα είναι απλούστερα και αποτελεσματικότερα στη διαχείρισή τους από τα προηγούμενα προγράμματα, πρόκειται δε να συνενώσουν τα έξι υπάρχοντα χρηματοδοτικά προγράμματα στον τομέα της δικαιοσύνης και των δικαιωμάτων. Στόχος του προγράμματος «Δικαιοσύνη» είναι η αποτελεσματική εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου σε αστικές και ποινικές υποθέσεις. Κάτι τέτοιο αναμένεται να συντελέσει στην καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διασυνοριακές νομικές υποθέσεις στην Ευρώπη και να υποστηρίξει τις δράσεις της ΕΕ για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της εγκληματικότητας. Το πρόγραμμα «Δικαιώματα και Ιθαγένεια» θα καταστήσει αποτελεσματικότερα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών στην πράξη μέσω της ευρύτερης διάδοσης και της συνεκτικότερης εφαρμογής τους στην ΕΕ. Επίσης, θα προωθήσει τα δικαιώματα του παιδιού, την ισότητα των φύλων και την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Τι κάνει η ΕΕ: Πώς βελτιώνει την καθημερινότητα των πολιτών και των επιχειρήσεων

Το χρονικό των επιτευγμάτων της

Η δικαιοσύνη, τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι πολιτικές για την ιθαγένεια βασίζονται στις πολυτίμες για τους Ευρωπαίους αξίες και αρχές της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της ανεκτικότητας και του κράτους δικαίου.

Στη διάρκεια της τελευταίας 50ετίας, η ΕΕ έκανε αποφασιστικά βήματα για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Το 1968 υπογράφηκε η πρώτη σύμβαση για τη δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και ποινικές υποθέσεις. Στη δεκαετία του 1970 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατοχύρωσε την ισότητα ως θεμελιώδες δικαίωμα. Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέστη νομικά δεσμευτικός για την ΕΕ, τα δε θεμελιώδη δικαιώματα συμπεριλήφθηκαν στις γενικές αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου. Από το 1992 η ενιαία αγορά παρέχει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να συναλλάσσονται ελεύθερα εντός της ΕΕ, πέραν των εθνικών συνόρων. Την ίδια περίοδο θεσπίστηκε μια σημαντική δέσμη νομοθετικών κανόνων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών και τη διατήρηση του σημερινού υψηλού επιπέδου προστασίας τους. Το 1993 καθιερώθηκε επισήμως η ευρωπαϊκή ιθαγένεια με την οποία κάθε ευρωπαίος πολίτης απέκτησε επιπρόσθετα δικαιώματα —το δικαίωμα διαμονής, μετάβασης, σπουδών, εργασίας, συνταξιοδότησης, πραγματοποίησης αγορών, γάμου, υγειονομικής περίθαλψης και συμμετοχής στα κοινά— οπουδήποτε στην ΕΕ.

Πολίτες

Στα παραδείγματα που ακολουθούν περιγράφονται συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους οι πολιτικές στον τομέα της δικαιοσύνης για τους πολίτες συντελούν στη βελτίωση της καθημερινότητάς τους.

Κατά την ελεύθερη κυκλοφορία των ευρωπαίων πολιτών εντός της ΕΕ είναι σημαντικό να τους παρέχεται απρόσκοπτη πρόσβαση στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης της χώρας στην οποία βρίσκονται. Η συνεργασία μεταξύ εθνικών δικαστικών αρχών έχει εντατικοποιηθεί, έτσι ώστε οι νομικές αποφάσεις που λαμβάνονται σε μια χώρα να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται σε μια άλλη. Η εξέλιξη αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τις αστικές διαδικασίες σε υποθέσεις διαζυγίου, επιμέλειας παιδιών, αιτημάτων καταβολής διατροφής ή ακόμη και πτώχευσης και απλήρωτων λογαριασμών, στις οποίες τα εμπλεκόμενα μέρη ζουν σε διαφορετικές χώρες. Σε περίπτωση δε που κατηγορηθούν ή θεωρηθούν ύποπτοι για την τέλεση αξιόποινης πράξης, οι πολίτες μπορούν να επικαλεστούν σε όλα ανεξαιρέτως τα κράτη μέλη το δικαίωμά τους σε «δίκαιη δίκη».

Ο Έρκι από τη Φιλανδία βρισκόταν σε διακοπές στην Ιταλία όταν συνελήφθη. Έχει δικαίωμα σε διερμνεϊά και νομική συνδρομή στη φινλανδική γλώσσα καθόλη τη διάρκεια της

σχετικής διαδικασίας. Θα του δοθεί επίσης ένα «έγγραφο δικαιωμάτων» στο οποίο απαριθμούνται τα βασικά δικαιώματα στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών.

Η πρόσπιση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην ΕΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρώπης. Χάρη στη Συνθήκη της Λισαβόνας, η ΕΕ μπορεί πλέον να εφαρμόζει με αποτελεσματικό τρόπο τις νομοθεσίες της. Σε ένα πρώτο στάδιο, θέσπισε κανόνες για την καθιέρωση ελάχιστων απαιτήσεων ως προς τα δικαιώματα, τη στήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων σε όλα τα κράτη μέλη. Κατ' αυτόν τον τρόπο αποδίδεται στα θύματα η αναγνώριση και ο σεβασμός που δικαιούνται και παράλληλα διασφαλίζονται ισότιμοι όροι προστασίας, υποστήριξης και πρόσβασης στη δικαιοσύνη, ανεξαρτήτως κράτους μέλους καταγωγής ή διαμονής.

Η Άννα έπασε θύμα ληστείας και ξυλοδαρμού στον δρόμο. Ο δράστης συνελήφθη και η Άννα βρήκε το κουράγιο να καταθέσει στο δικαστήριο. Χάρη στους κανόνες της ΕΕ, η Άννα μπορεί να είναι σίγουρη ότι ο δράστης θα κρατηθεί μακριά της κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και έτσι δεν θα χρειαστεί να συναντηθούν.

Εδώ και μια 50ετία η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για την πρόσπιση της αρχής της ίσης αμοιβής για ίση εργασία ή για εργασία ίσης αξίας. Με τη Συνθήκη της Ρώμης του 1957 τέθηκαν οι βάσεις για τη θέσπιση αρκετών σημαντικών νομοθετικών πράξεων σχετικά με την ίση αμοιβή.

Τη δεκαετία του 1970, η Γκαμπριέλ Ντεφρέν εργαζόταν ως αεροσυνοδός στην αεροπορική εταιρεία Sabena. Ο μισθός που λάμβανε από την εταιρεία ήταν κατώτερος από τον μισθό των ανδρών συναδέλφων της που έκαναν την ίδια δουλειά. Η κα Ντεφρέν επικαλέστηκε με επιτυχία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο το δικαίωμά της σε ίση μεταχείριση λόγω της ισότητας των φύλων. Αυτό είναι ίσως το πιο γνωστό παράδειγμα ευρωπαϊκής νομοθεσίας με άμεσο αποτέλεσμα.

Όλοι οι πολίτες της ΕΕ δικαιούνται προξενική βοήθεια όταν βρίσκονται σε χώρες εκτός της ΕΕ στις οποίες η χώρα τους δεν διαθέτει διπλωματική αντιπροσωπεία. Οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια στο προξενείο ή στην

Η ΕΕ μεριμνά για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών μελών.

πρεσβεία οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους και να λάβουν βοήθεια υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους υπηκόους του άλλου κράτους μέλους σε περίπτωση, για παράδειγμα, σύλληψης, σοβαρού ατυχήματος ή απώλειας σημαντικών εγγράφων. Οι πολίτες της ΕΕ δικαιούνται επίσης συνδρομή σε καταστάσεις κρίσης. Οι χώρες της ΕΕ οφείλουν να απομακρύνουν τους πολίτες της ΕΕ από χώρες σε κατάσταση κρίσης σαν να ήταν δικοί τους υπήκοοι. Οι πολίτες μπορούν να μάθουν αν η χώρα τους διαθέτει διπλωματική αντιπροσωπεία στη χώρα στην οποία ταξιδεύουν, μέσω του **ιστότοπου της Επιτροπής για την προξενική προστασία**.

Ο Αριστοτέλης από την Ελλάδα έχασε το διαβατήριό του ενόσω βρισκόταν στο Μπαγκλαντές. Καθώς η Ελλάδα δεν διαθέτει διπλωματική αντιπροσωπεία στο Μπαγκλαντές, ο Αριστοτέλης δεν ήξερε πού να απευθυνθεί. Επισκέφθηκε τον ιστότοπο προξενικής προστασίας και διαπίστωσε ότι μπορούσε να λάβει βοήθεια από τις αντιπροσωπείες της Δανίας, της Ιταλίας ή της Γερμανίας στη Ντάκα.

Οι ευρωπαίοι καταναλωτές, όταν αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες στις χώρες της ΕΕ, έχουν ορισμένα δικαιώματα όσον αφορά την πληροφόρησή τους σχετικά με τα προϊόντα, τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης, την επισκευή, αντικατάσταση ή την επιστροφή των προϊόντων, την καταβολή ΦΠΑ για αγορές στο εξωτερικό και την αγορά υπηρεσιών από άλλη χώρα της ΕΕ. Οι κανόνες της ΕΕ διευκολύνουν επίσης την ανάκτηση διασυννομιών οφειλών.

Ο Ζαν μένει στη Γαλλία και αγόρασε ένα ποδήλατο από ένα κατάστημα στην Ολλανδία, το οποίο όμως δεν παρέλαβε ποτέ. Παρόλ' αυτά, ο τραπεζικός λογαριασμός του είχε ήδη χρεωθεί. Ο Ζαν επισκέφθηκε τον ιστότοπο e-justice όπου βρήκε όλες τις πληροφορίες και τα έντυπα που χρειαζόταν για την κίνηση της διαδικασίας μικροδιαφορών, η οποία καλύπτει διασυννομιές διαφορές αξίας μέχρι 2 000 ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εισηγηθεί την αύξηση της αξίας των διαφορών που εμπίπτουν στο πλαίσιο της διαδικασίας μικροδιαφορών στα 10 000 ευρώ, γεγονός που θα διευκολύνει ακόμη περισσότερο τη χρήση αυτού του μηχανισμού.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία προστατεύει τους καταναλωτές που επιλέγουν τα οργανωμένα ταξίδια και τους παρέχει προστασία σε περίπτωση που, για παράδειγμα, ένα ταξιδιωτικό γραφείο πτωχεύσει. Οι ταξιδιώτες που έχουν προπληρώσει οργανωμένες διακοπές στην ΕΕ έχουν δικαίωμα επιστροφής της προκαταβολής τους ή, εάν βρίσκονται ήδη στον τόπο των διακοπών τους, θα πρέπει να τους εξασφαλιστεί ο επαναπατρισμός τους.

Τον Ιούλιο του 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγήθηκε τον εκσυγχρονισμό της **ευρωπαϊκής οδηγίας του 1990 για τα οργανωμένα ταξίδια**, η οποία αποτελεί το βασικό νομικό κείμενο που κατοχυρώνει την προστασία των παραθεριστών στην ΕΕ. Η οδηγία εγγυάται πλήρη προστασία στους καταναλωτές που έχουν προπληρώσει οργανωμένες διακοπές οι οποίες περιλαμβάνουν π.χ. κρατήσεις αεροπορικών εισιτηρίων και ξενοδοχείων σε συνδυασμό με μίσθωση αυτοκινήτου. Η παρεχόμενη προστασία καλύπτει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα του καταναλωτή να λάβει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες πριν από την υπογραφή της σύμβασης,

Πιο εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες

Η έναρξη της λειτουργίας της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-Justice) το 2010 ήταν το πρώτο βήμα για τη δημιουργία ενός πολυγλωσσικού διαδικτυακού σημείου πρόσβασης, το οποίο διευκολύνει την καθημερινότητα των πολιτών, των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών στην Ευρώπη.

Η πύλη e-Justice είναι μια ηλεκτρονική υπηρεσία «μιας στάσης» η οποία παρέχει στους πολίτες της ΕΕ εύκολη πρόσβαση σε διάφορα εργαλεία και στις τελευταίες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τους τρόπους δικαστικής και εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών. Διατίθεται σε 23 γλώσσες!

www.e-justice.eu

διασφαλίζοντας ότι ο αντισυμβαλλόμενος φέρει ευθύνη για την παροχή όλων των υπηρεσιών που περιλαμβάνει το πακέτο διακοπών, καθώς και για τον επαναπατρισμό του καταναλωτή σε περίπτωση που το ταξιδιωτικό του πρακτορείο πτωχεύσει.

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση αποτελεί απάντηση στη ριζική αλλαγή της αγοράς του τουρισμού: οι πολίτες διαδραματίζουν ολοένα πιο ενεργό ρόλο στον σχεδιασμό των διακοπών τους ανάλογα με τις ανάγκες τους, προτιμώντας κυρίως το διαδίκτυο για να οργανώσουν το ταξίδι τους αντί έτοιμων πακέτων που θα επέλεγαν από κάποιο διαφημιστικό φυλλάδιο.

Η εφαρμογή των κανόνων δεν είναι εύκολη στην εποχή του διαδικτύου. Με τον πολλαπλασιασμό των ηλεκτρονικών αγορών εξατομικευμένων πακέτων υπηρεσιών (είτε από μία ταξιδιωτική επιχείρηση είτε από περισσότερες συνεργαζόμενες ταξιδιωτικές επιχειρήσεις) έχει επικρατήσει ένα κλίμα αοριστίας τόσο ως προς το δικαίωμα των καταναλωτών σε προστασία όσο και ως προς τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων. Επομένως, η επικαιροποίηση των κανόνων του 1990 αποτελεί στην ουσία μια προσπάθεια να συμβαδίσει η οδηγία για τις οργανωμένες διακοπές με την ψηφιακή εποχή. Αυτό συνεπάγεται ότι το πεδίο προστασίας που παρέχει η οδηγία θα επεκταθεί σε επιπλέον 120 εκατομμύρια καταναλωτές που αγοράζουν εξατομικευμένες ταξιδιωτικές υπηρεσίες.

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση αναμένεται να αυξήσει τη διαφάνεια και να ενισχύσει την προστασία των καταναλωτών σε περίπτωση απροόπτου. Από τη μεταρρύθμιση θα ωφεληθούν και οι ταξιδιωτικές επιχειρήσεις, καθώς η νέα οδηγία προβλέπει όχι μόνο την κατάργηση παρωχημένων απαιτήσεων πληροφόρησης, όπως η επανατύπωση φυλλαδίων, αλλά και την αναγνώριση των εθνικών συστημάτων χορήγησης προστασίας σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας εκτός των εθνικών συνόρων.

Οι αγοραστές οργανωμένων ταξιδιών έχουν δικαίωμα σε ουσιαστικές πληροφορίες και βοήθεια. Εάν, για παράδειγμα, ένα ξενοδοχείο δεν ανταποκρίνεται στις υπηρεσίες που είχε υποσχεθεί το ταξιδιωτικό πρακτορείο, ο παραθεριστής μπορεί να ζητήσει αποζημίωση. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση πωλούνται κάθε χρόνο περί τα 118 εκατομμύρια οργανωμένα ταξίδια.

Ο Ντέιβιντ και η Μαρία αποφάσισαν να αγοράσουν ένα πλήρες πακέτο διακοπών στη Μεσόγειο. Όταν έφτασαν στο ξενοδοχείο τους συνειδητοποίησαν ότι στο μπάνιο δεν υπήρχε νερό. Παραπονέθηκαν στη ρεσεψιόν του ξενοδοχείου και ζήτησαν να τους αλλάξουν δωμάτιο, όμως ο υπάλληλος τους εξήγησε ότι δεν υπήρχαν άλλα δωμάτια διαθέσιμα και ότι το πρόβλημα με το νερό δεν μπορούσε να λυθεί. Επειδή όμως ο Ντέιβιντ και η Μαρία είχαν προπληρώσει τις διακοπές τους, καλύπτονταν από τους κανόνες της ΕΕ για τα οργανωμένα ταξίδια, γεγονός που σήμαινε ότι το ταξιδιωτικό πρακτορείο ήταν υποχρεωμένο να βρει λύση. Ο Ντέιβιντ και η Μαρία βρήκαν δωμάτιο σε άλλο ξενοδοχείο και έτσι μπόρεσαν να απολαύσουν τις ηλιόλουστες διακοπές τους.

Οι εκθέσεις για την ιθαγένεια της ΕΕ

Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη έκθεση για την ιθαγένεια της ΕΕ (ευρωπαϊκή ιθαγένεια), προτείνοντας συγκεκριμένα μέτρα τα οποία διευκολύνουν τους πολίτες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους σε άλλα κράτη μέλη. Τα δικαιώματα αυτά αφορούν τον γάμο, την αγορά σπιτιού, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, τις σπουδές, την εργασία, την ιατρική περίθαλψη και άλλα. Η έκθεση του 2010 περιελάμβανε 25 συγκριμένες δράσεις για τη βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών της ΕΕ.

Η Επιτροπή έδωσε συνέχεια στις δεσμεύσεις αυτές το 2013 με τη δεύτερη έκθεση της ΕΕ για την ιθαγένεια, στην οποία γίνεται ένας απολογισμός της προόδου που επιτεύχθηκε ως προς την υλοποίηση των 25 δράσεων της έκθεσης του 2010.

ΑΠΤΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

- Διευκόλυνση της κυκλοφορίας των δημόσιων εγγράφων. Τον Απρίλιο του 2013 η Επιτροπή εισηγήθηκε την κατάργηση της υποχρέωσης των πολιτών και των επιχειρήσεων να υποβάλλουν επικυρωμένες —συχνά δε δαπανηρές— μεταφράσεις επίσημων εγγράφων όταν ήθελαν, για παράδειγμα, να δηλώσουν την αγορά ενός σπιτιού ή τη σύσταση μιας εταιρείας, τη σύναψη ενός γάμου ή την έκδοση κάρτας διαμονής. Η κατάργηση αυτών των απαιτήσεων αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα, πέραν της εξοικονόμησης χρόνου και της αποφυγής περιττών διατυπώσεων, την εξοικονόμηση έως και 330 εκατομμυρίων ευρώ για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ.
- Μείωση της γραφειοκρατίας για 3,5 εκατομμύρια ανθρώπους που ταξινομούν το αυτοκίνητό τους σε άλλη χώρα της ΕΕ κάθε χρόνο, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση τουλάχιστον 1,5 δισεκατομμυρίου ευρώ ετησίως για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και τις αρχές ταξινόμησης.
- Δυνατότητα γρήγορων και οικονομικών λύσεων για τους καταναλωτές με σκοπό την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών τους με εμπόρους στην ΕΕ, γεγονός που θα τους

Για να οργανώσετε τις διακοπές σας στο εξωτερικό μπορείτε να βασιστείτε στην προστασία που παρέχεται στους καταναλωτές σε ολόκληρη την ΕΕ.

επιτρέπει να εξοικονομούν περίπου 22,5 δισεκατομμύρια ετησίως σε όλη την Ευρώπη.

- Παροχή στους πολίτες εύχρηστων πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους στην ΕΕ μέσω των διαδικτυακών υπηρεσιών πληροφοριών Your Europe και Europe Direct.

Στην έκθεση του 2013 για την ιθαγένεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε επιπρόσθετες δράσεις για την αξιοποίηση των επιτευγμάτων των προηγούμενων ετών. Στην νέα έκθεση προωθούνται δώδεκα συγκεκριμένες δράσεις σε έξι βασικούς τομείς.

Οι έξι βασικοί τομείς στους οποίους θα αναλάβει δράση η Επιτροπή είναι:

- η άρση των εμποδίων για τους εργαζομένους και τους εκπαιδευόμενους σε άλλες χώρες της ΕΕ,
- η μείωση της γραφειοκρατίας,
- η προστασία των πιο ευάλωτων πολιτών,
- η εξάλειψη των εμποδίων στις διασυνοριακές αγορές,
- η παροχή καλύτερης ενημέρωσης σχετικά με την ΕΕ,
- η προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στον δημοκρατικό βίο.

Οι δώδεκα νέες δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ είναι:

1. Η διερεύνηση της δυνατότητας παράτασης της εξαγωγής των επιδομάτων ανεργίας για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των υποχρεωτικών τριών μηνών, ώστε να διευκολυνθούν οι πολίτες που αναζητούν θέση εργασίας σε άλλες χώρες της ΕΕ.
2. Η δημιουργία ενός πλαισίου ποιότητας για τις περιόδους πρακτικής άσκησης και ο εκσυγχρονισμός της υπηρεσίας EURES.
3. Η εξεύρεση λύσεων για την άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαίοι πολίτες όσον αφορά τα έγγραφα ταυτότητας και διαμονής που εκδίδονται από τα κράτη μέλη, καθώς και η δημιουργία προαιρετικών ενιαίων ευρωπαϊκών εγγράφων.
4. Η στήριξη των ευρωπαϊκών πολιτών που εγκαθίστανται ή αναπτύσσουν δραστηριότητες πέραν των εθνικών συνόρων, ώστε να χειρίζονται ευκολότερα τις διάφορες φορολογικές νομοθεσίες και, ιδίως, να αποφεύγουν τη διπλή φορολόγηση.
5. Η διευκόλυνση της αναγνώρισης των πιστοποιητικών τεχνικού ελέγχου, ώστε να καθίσταται ευκολότερο και πιο

ασφαλές για τους πολίτες να ταξιδεύουν σε άλλες χώρες της ΕΕ με το αυτοκίνητό τους.

6. Η στήριξη της δημιουργίας μιας κοινής κάρτας αναπηρίας στην ΕΕ, ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε ορισμένες ειδικές παροχές εντός της Ένωσης (κυρίως στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού και της αναψυχής).
7. Η ενίσχυση των δικονομικών δικαιωμάτων των πολιτών σε περίπτωση που θεωρούνται ύποπτοι ή κατηγορούνται σε ποινικές διαδικασίες, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατάστασης των παιδιών και των πιο ευάλωτων πολιτών.
8. Η αναθεώρηση της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, ώστε να διευκολύνεται η επίλυση διαφορών για αγορές σε άλλες χώρες της ΕΕ.
9. Η δημιουργία ενός υποδείγματος με τις βασικές απαιτήσεις όσον αφορά την παρουσίαση πληροφοριών για ψηφιακά προϊόντα στο διαδίκτυο, ώστε οι πληροφορίες αυτές να είναι πιο κατανοητές και συγκρίσιμες.
10. Η λήψη μέτρων ώστε οι τοπικές αυτοδιοικήσεις να έχουν στη διάθεσή τους όλα τα μέσα για την πλήρη κατανόηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ.
11. Η παροχή εύχρηστων οδηγιών στους πολίτες μέσω της κεντρικής πύλης Europa, ώστε να γνωρίζουν με μεγαλύτερη σιγουριά και ευκολία πού να απευθύνονται για την έννομη προστασία των δικαιωμάτων τους.
12. Η Επιτροπή:
  - θα προαγάγει την ενημέρωση των πολιτών της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, μέσω ενός οδηγού στον οποίο αυτά θα περιγράφονται με σαφή και απλή διατύπωση,
  - θα προτείνει εποικοδομητικούς τρόπους ώστε οι πολίτες της ΕΕ που ζουν σε άλλη χώρα της ΕΕ να διατηρούν το δικαίωμα να ψηφίζουν στις βουλευτικές εκλογές της χώρας καταγωγής τους,
  - θα διερευνήσει τρόπους για την ενίσχυση και την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου, με βάση τις υφιστάμενες εθνικές και ευρωπαϊκές δομές, ώστε να δοθεί τέλος στον σημερινό κατακερματισμό της κοινής γνώμης με βάση τα εθνικά σύνορα.

Η έκθεση του 2013 για την ιθαγένεια της ΕΕ συνδέεται άρρηκτα με το Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών 2013. Βασίζεται σε γνώμες των πολιτών οι οποίες συγκεντρώθηκαν μέσω ευρείας **δημόσιας διαβούλευσης** (που πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου στο διαδίκτυο), ερευνών του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με την **ιθαγένεια της ΕΕ** και τα **εκλογικά δικαιώματα**, διασκέψεων των ενδιαφερόμενων μερών με την κοινωνία των πολιτών και άλλους φορείς, συναντήσεων εμπειρογνομόνων και, τέλος, μέσω των λεγόμενων «Διαλόγων με τους Πολίτες». Η έκθεση θα χρησιμεύσει ως βάση διαλόγου καθόλη τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους των Πολιτών, προετοιμάζοντας το έδαφος για τις ευρωεκλογές του 2014.

Επιχειρήσεις

Στα παραδείγματα που ακολουθούν περιγράφονται συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους οι πολιτικές στον τομέα της δικαιοσύνης για την ανάπτυξη συντελούν στη βελτίωση της καθημερινότητας των επιχειρήσεων.

Η δικαστική συνεργασία των χωρών της ΕΕ σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις αποτελεί το νομικό επιστέγασμα της ενιαίας αγοράς. Το δίκαιο της ΕΕ περιλαμβάνει κοινούς ευρωπαϊκούς κανόνες σχετικά με την αρμοδιότητα σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθορίζοντας ποια δικαστήρια είναι αρμόδια σε διασυνοριακές διαφορές. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται και κανόνες που ορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαφορές αυτές. Έτσι γίνεται πιο εύκολη η εκτέλεση σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ απόφασης που έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος. Η μεταρρύθμιση των υφιστάμενων κανόνων αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση χρόνου και χρημάτων για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις — κυρίως τις μικρομεσαίες —, καθώς κάθε απόφαση που λαμβάνεται σε μια χώρα της ΕΕ θα αναγνωρίζεται αυτομάτως σε οποιαδήποτε άλλη χώρα της ΕΕ.

Μια επιχείρηση εγκατεστημένη στη Γαλλία συνάπτει με επιχείρηση εγκατεστημένη στην Πολωνία σύμβαση έργου στην οποία ορίζονται ως αρμόδια για την επίλυση τυχόν συμβατικών διαφορών τα δικαστήρια της Βαρσοβίας. Οι κανόνες της ΕΕ διασφαλίζουν την τήρηση των αποφάσεων των δικαστηρίων της Βαρσοβίας ακόμη και εάν το έργο πρόκειται να κατασκευαστεί, για παράδειγμα, στο Παρίσι. Στην περίπτωση αυτή το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο εγγυάται την αυτόματη αναγνώριση της απόφασης του πολωνικού δικαστηρίου στη Γαλλία, όπως και σε όλη ανεξαιρέτως την Ευρώπη.

Για να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, υπάρχουν ευρωπαϊκοί μηχανισμοί ανάκτησης διασυνοριακών οφειλών. Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής καλύπτει διασυνοριακές χρηματικές αξιώσεις μέσω τυποποιημένων εντύπων. Η διαδικασία απλοποιεί, συντομεύει και μειώνει το κόστος των διασυνοριακών διαφορών που αφορούν μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής αναγνωρίζεται και εκτελείται σε όλα τα κράτη μέλη —εκτός από τη Δανία— χωρίς να απαιτείται η αναγνώριση της εκτελεστότητάς της.

Μια αυστριακή εταιρεία αθλητικών στοιχημάτων συνεργαζόταν με μια ιταλική εταιρεία η οποία συγκέντρωνε τα στοιχήματα από τοπικά ιταλικά γραφεία στοιχημάτων και έστειλε στη συνέχεια τα χρήματα στην αυστριακή εταιρεία. Όταν το συμβόλαιο της συνεργασίας τους έληξε, η αυστριακή εταιρεία συνειδητοποίησε ότι η ιταλική εταιρεία της χρωστούσε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Προσέφυγε λοιπόν σε αυστριακό δικαστήριο το οποίο εξέδωσε ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

Οι κανόνες της ΕΕ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές αποσκοπούν στη διασφάλιση, την προώθηση και την προστασία του θεμιτού ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας οι μεν καταναλωτές προστατεύονται από παραπλανητικές και επιθετικές πρακτικές πωλήσεων, οι δε έμποροι οφείλουν να παρουσιάζουν τα προϊόντα τους με τρόπο σαφή, ακριβή και τεκμηριωμένο. Οι κανόνες της ΕΕ προωθούν την εναρμόνιση και την αμοιβαία αναγνώριση των εμπορικών πρακτικών των χωρών, εξαλείφοντας τους φραγμούς στην εσωτερική αγορά. Οι επιχειρήσεις μπορούν να διαφημίζουν και να πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους σε όλους τους καταναλωτές στην ΕΕ, όπως ακριβώς και στους εγχώριους πελάτες τους.

Μια μικρή επιχείρηση με έδρα στην Ιρλανδία εμπορεύεται χειροποίητα φυσικά προϊόντα ευεξίας τα οποία είναι ιδιαίτερα δημοφιλή στους γάλλους και τους γερμανούς τουρίστες. Οι τουρίστες συχνά ζητούν να σταλούν και άλλα προϊόντα μέσω ταχυδρομείου. Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης πήρε την απόφαση να διαφημίσει και να διαθέσει τα προϊόντα του απευθείας στη Γαλλία και στη Γερμανία, ενδεχομένως μέσω της ιστοσελίδας της επιχείρησης, αλλά, καθώς δεν ήταν εξοικειωμένος με τη νομοθεσία των χωρών αυτών, ανησυχούσε μήπως αντιμετωπίσει προβλήματα με τον νόμο. Χάρη στους κανόνες της ΕΕ, όλες οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους, μπορούν να διαθέτουν τα προϊόντα τους σε πανευρωπαϊκή κλίμακα χωρίς να χρειάζεται να προσφεύγουν σε δαπανηρές νομικές συμβουλές σχετικά με το πώς να συμμορφωθούν προς τους κανόνες διαφήμισης και εμπορίας άλλων χωρών.

Βελτιώνοντας τη ζωή των Ρομά στην Ευρώπη

Οι Ρομά —η μεγαλύτερη εθνοτική μειονότητα της Ευρώπης— αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ευρωπαϊκής ηπείρου εδώ και αιώνες, όμως εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκαταλήψεις, μισαλλοδοξία, διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό.

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ευρώπη ζει σε πολύ χειρότερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες από ό,τι η πλειονότητα του πληθυσμού. Για παράδειγμα:

- Μόνο το 42 % των παιδιών Ρομά αποφοιτούν από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τη στιγμή που ο μέσος όρος στην ΕΕ ανέρχεται σε 97,5 %.
- Καταγράφουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και υψηλότερα ποσοστά διακρίσεων.
- Συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως πόσιμο νερό ή ηλεκτρισμό.
- Το προσδόκιμο ζωής των Ρομά υπολείπεται κατά δέκα χρόνια του μέσου όρου της ΕΕ.

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ φέρουν από κοινού την ευθύνη για την καλύτερη κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των Ρομά με τη χρήση όλων των μέσων και πολιτικών για τα οποία είναι υπεύθυνα. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά, που ισχύει μέχρι το 2020, βοηθά τα κράτη μέλη να βελτιώσουν αισθητά τη ζωή των ατόμων αυτών.

Το 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει για τη διασφάλιση της ισότητας και την εντατικοποίηση των προσπαθειών τους για καλύτερη οικονομική και κοινωνική ένταξη των 10-12 εκατομμυρίων Ρομά της Ευρώπης. Η έκκληση αυτή πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της σχετικής **έκθεσης προόδου** της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη καλούνται να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των εθνικών τους στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά, οι οποίες εντάσσονται στο **πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά**.

© Sebastian Dudaf/Fotolia

Για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων απαιτούνται αποτελεσματικές νομικές διαδικασίες.

Όπως προκύπτει από την έκθεση προόδου για τους Ρομά, αν και πολλά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μηχανισμούς με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό των προσπαθειών τους για την ένταξη των Ρομά και την προώθηση του διαλόγου με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά την ενθάρρυνση της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και την εφαρμογή αξιόπιστων μεθόδων παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων. Η έκθεση επισημαίνει επίσης ότι τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν διαθέσει επαρκείς πόρους από τους εθνικούς προϋπολογισμούς τους για την εφαρμογή αυτών των στρατηγικών. Επιπλέον, οι δημόσιες αρχές πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προβολή των κοινωνικών και οικονομικών πλεονεκτημάτων από την ένταξη των Ρομά.

Πέραν της κριτικής, η έκθεση εστιάζει σε μια σειρά παραδειγμάτων ορθών πρακτικών των κρατών μελών, όπως το περιφερειακό σχέδιο δράσης που αναπτύχθηκε για την ένταξη των Ρομά από την περιφερειακή κυβέρνηση του Βερολίνου, η συνεργασία μεταξύ εθνικών αρχών και τοπικών φορέων στη Γαλλία και οι προσπάθειες για την εξασφάλιση ευρωπαϊκών κονδυλίων στη Βουλγαρία. Η Ουγγαρία έχει σχεδιάσει ένα άρτιο σύστημα για την παρακολούθηση της εθνικής της στρατηγικής, η Ισπανία έχει εκπαιδεύσει 158 αστυνομικούς για την αντιμετώπιση των εθνοτικών διακρίσεων και η Ρουμανία έχει εφαρμόσει ποσόστωση 15 000 θέσεων για μαθητές και σπουδαστές Ρομά σε σχολεία, πανεπιστήμια και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης.

Τα οφέλη της ένταξης

Με μέσο όρο ηλικίας 25 έτη, σε σύγκριση με 40 έτη που είναι ο ευρωπαϊκός μέσος όρος, οι Ρομά αντιπροσωπεύουν ένα συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό του ενεργού πληθυσμού. Από τις έρευνες της Παγκόσμιας Τράπεζας προκύπτει ότι η ένταξη των Ρομά θα μπορούσε να αποφέρει οφέλη της τάξης των 0,5 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, καθώς αναμένεται βελτίωση της παραγωγικότητας, μείωση των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας και αύξηση των φορολογικών εσόδων.

Προοπτικές: Ενδυναμώνοντας τους πολίτες και ενισχύοντας την ανάπτυξη

Η βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών της ΕΕ είναι μια συνεχής διαδικασία. Στις «εκθέσεις για την ιθαγένεια» η ΕΕ καθορίζει συγκεκριμένες δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην εξάλειψη των φραγμών που εξακολουθούν να εμποδίζουν την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Σε μια ενιαία αγορά η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών πρέπει να είναι απαλλαγμένη από γραφειοκρατικά εμπόδια. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ έχει προτείνει, μεταξύ άλλων, την απλούστευση των διαδικασιών διακρατικής αναγνώρισης των εγγράφων προσωπικής κατάστασης. Η ΕΕ θα ενισχύσει τα δικαιώματα των θεωρουμένων ως υπόπτων και των κατηγορουμένων. Οι πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής από την Ένωση, η οποία στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να βελτιώσουν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά.

Η εμπιστοσύνη των καταναλωτών αποτελεί το κλειδί για την τόνωση της ζήτησης και την ανάκαμψη της ανάπτυξης. Ο τρόπος με τον οποίο μπορούν τα δικαιώματα των καταναλωτών να συμβάλουν στη διατήρηση αυτής της εμπιστοσύνης αποτυπώνεται στη συνολική στρατηγική της Επιτροπής, όπως αυτή διαμορφώνεται στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τους Καταναλωτές. Η ΕΕ ενθαρρύνει τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από τις πρόσφατες εξελίξεις στον ψηφιακό χώρο, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο διαδίκτυο. Η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων αναμένεται να διευκολύνει τις επιχειρήσεις και να μειώσει τη γραφειοκρατία, αντικαθιστώντας το ισχύον κατακερματισμένο νομικό πλαίσιο με μια σαφή δέσμη νομικών κανόνων. Η ΕΕ επιδιώκει να βελτιώσει περαιτέρω τις συνθήκες για τις επιχειρήσεις προτείνοντας ένα μέσο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων, εξετάζοντας το ζήτημα των παραπλανητικών και αθέμιτων πρακτικών συγκριτικής διαφήμισης και εκσυγχρονίζοντας τη νομοθεσία για την αφερεγγυότητα. Η Ένωση εξετάζει επίσης τη βελτίωση της ανάκτησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, την επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων κατά της παραχάραξης του ευρώ και την προάσπιση των οικονομικών συμφερόντων της μέσω του ποινικού δικαίου.

Ένα από τα βασικά μελήματα της ΕΕ είναι η ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών.

Η μελλοντική Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα μεριμνά για την πραγματοποίηση αποτελεσματικών και συγχρονισμένων ερευνών και διώξεων, ώστε να μη μένουν ατιμώρητες οι απάτες εις βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ. Στο πλαίσιο των προσπαθειών της για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, η ΕΕ θα καθορίσει το περιεχόμενο των αξιόποινων πράξεων και των αντίστοιχων ποινών, αντιμετωπίζοντας παράλληλα την ταχεία εξάπλωση νέων ψυχότροπων ουσιών.

Πρωταρχικός στόχος της ΕΕ είναι η ενίσχυση του ευρωπαϊκού δικαίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων και η διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του σε όλα τα κράτη μέλη. Η ΕΕ μεριμνά διαρκώς ώστε κάθε πολίτης να έχει πραγματική πρόσβαση σε όλες τις δυνατότητες που του προσφέρει η ενιαία αγορά, και να μπορεί να ζει και να εργάζεται χωρίς να υφίσταται διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής προέλευσης, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Για παράδειγμα, η Ένωση καταβάλλει προσπάθειες για τη μείωση της μισθολογικής ανισότητας των φύλων και την αύξηση του ποσοστού των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια εισηγμένων εταιρειών, ώστε να εξαλειφθούν τα τεχνητά εμπόδια που ανακόπτουν την επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών.

Προϋπόθεση για την πλήρη αξιοποίηση της ενιαίας αγοράς από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αποτελεί η εύκολη και επί ίσοις όροις πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό χρειάζονται κανόνες που να ισχύουν σε ολόκληρη την Ένωση. Παράλληλα, οι χώρες της ΕΕ παρακινούνται να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και να προβούν στις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων αυτών στο πλαίσιο των προγραμμάτων τους για οικονομική ανάκαμψη, ώστε να συμβάλουν με αυτόν τον τρόπο στην πολιτική της δικαιοσύνης για την ανάπτυξη.

Η ανεξαρτησία των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελούν δύο από τις θεμελιώδεις αξίες στις οποίες εδράζεται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα και, ως εκ τούτου, πρέπει να γίνονται σεβαστές και από τα 28 κράτη μέλη. Ο ευρωπαϊκός χώρος δικαιοσύνης θεμελιώθηκε πάνω στις αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης και εμπιστοσύνης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του αποτελεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη στα συστήματα και στις αρχές απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών. Η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού και αξιόπιστου συστήματος απονομής δικαιοσύνης συνοδεύεται από οικονομικά οφέλη. Η εμπιστοσύνη και ο σεβασμός του κράτους δικαίου αυξάνουν την εμπιστοσύνη για επενδύσεις σε μια οικονομία. Στο πλαίσιο του **ευρωπαϊκού εξαμήνου**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει στη διάθεσή της πολλά μέσα για τη μέτρηση και συγκριτική αξιολόγηση των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων στα κράτη μέλη, καθώς και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης.

Το 2013 η ΕΕ παρουσίασε ένα νέο εργαλείο —τον «πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης»— με σκοπό την προώθηση αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και, κατ' επέκταση, την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρέχει αντικειμενικά, αξιόπιστα και συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με τη λειτουργία των συστημάτων δικαιοσύνης και στα 28 κράτη μέλη. Η βελτίωση της ποιότητας, της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης έχει ενταχθεί ήδη στη διαδικασία συντονισμού των οικονομικών πολιτικών της ΕΕ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στόχος της οποίας είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάκαμψη της ανάπτυξης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

«Η ικανότητα μιας χώρας να προσελκύει επενδύσεις και επιχειρήσεις αυξάνεται αναμφίβολα χάρη στην ύπαρξη ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης», δήλωσε η Βίβιαν Ρέντινγκ, αντιπρόεδρος της Επιτροπής και επίτροπος αρμόδια για θέματα δικαιοσύνης. «Για τον λόγο αυτό είναι, αφενός, σημαντικό να εκδίδονται προβλέψεις, έγκαιρες και εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις και, αφετέρου, να προσλάβουν οι εθνικές δικαστικές μεταρρυθμίσεις διαρθρωτικό χαρακτήρα στο πλαίσιο της οικονομικής στρατηγικής της ΕΕ. Ο νέος ευρωπαϊκός πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της δικαιοσύνης θα χρησιμεύσει ως σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, το οποίο θα συμβάλει στις προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων συστημάτων απονομής δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών και των επιχειρήσεων».

Από τα βασικά πορίσματα του πρώτου πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης προκύπτει ότι:

- Η χρονική διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από το ένα κράτος μέλος της ΕΕ στο άλλο, καθώς στο ένα τρίτο των κρατών μελών η διάρκεια των διαδικασιών είναι τουλάχιστον διπλάσια από αυτήν που ισχύει στην πλειονότητα των κρατών μελών. Τα προβλήματα ενίοτε οξύνονται στις περιπτώσεις όπου ο χαμηλός ρυθμός εκδίκασης των υποθέσεων συνεπάγεται διόγκωση του αριθμού εκκρεμών υποθέσεων.
- Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση συμβάλλουν στην ταχύτερη και ποιοτικά ανώτερη απονομή δικαιοσύνης. Αν και τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν πλήρη συστήματα παρακολούθησης, ορισμένα υστερούν στον τομέα αυτόν.
- Οι εναλλακτικές μέθοδοι επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση, μειώνουν τον φόρτο εργασίας των δικαστηρίων. Οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει να χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό.
- Μεγάλη διαφοροποίηση παρουσιάζουν και οι αντιλήψεις σχετικά με την ανεξαρτησία των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Παρόλο που αρκετά κράτη μέλη συγκαταλέγονται στα δέκα κορυφαία παγκοσμίως όσον αφορά το πόσο ανεξάρτητα θεωρούνται τα εθνικά τους συστήματα απονομής δικαιοσύνης, σε ορισμένα κράτη μέλη καταγράφεται μάλλον περιορισμένη βεβαιότητα για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης από την πλευρά των

επιχειρήσεων ως τελικών χρηστών του συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

Τον Μάιο του 2013 η Επιτροπή εξέδωσε «συστάσεις ανά χώρα», οι οποίες εγκρίθηκαν από τους ηγέτες των χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου. Οι συστάσεις αυτές εντάσσονται στην ετήσια διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η οποία αφορά την ευρύτερη οικονομική πολιτική σε συνδυασμό με τον στόχο της τόνωσης της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Στις συστάσεις συμπεριλήφθηκαν και ζητήματα τα οποία εντοπίστηκαν μέσω του πίνακα αποτελεσμάτων στον τομέα της δικαιοσύνης:

- Σε δέκα κράτη μέλη διαβιβάστηκε σύσταση σχετικά με το εθνικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης (για θέματα ανεξαρτησίας, ποιότητας, αποτελεσματικότητας και αφερεγγυότητας): Βουλγαρία, Ισπανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία. Οι συστάσεις αυτές βασίστηκαν σε λεπτομερείς αναλύσεις της κατάστασης κάθε χώρας και παρέχουν στις κυβερνήσεις καθοδήγηση σχετικά με το πώς να αξιοποιήσουν τις τοπικές δυνατότητες ανάπτυξης, πώς να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα και πώς να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας κατά την περίοδο 2013-2014.
- Σε δεκατρία κράτη μέλη διαβιβάστηκε σύσταση σχετικά με την ισότητα των φύλων (φροντίδα των παιδιών, μισθολογική ανισότητα, συνταξιοδοτική ανισότητα, εξίσωση των ηλικιών συνταξιοδότησης και φορολογικά αντικίνητρα για το δεύτερο εργαζόμενο μέλος της οικογένειας). Τα κράτη αυτά ήταν: Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ηνωμένο Βασίλειο.
- Σε πέντε κράτη μέλη διαβιβάστηκε σύσταση σχετικά με τους Ρομά ή τα παιδιά των Ρομά. Τα κράτη αυτά ήταν: η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβακία.
- Σε τρία κράτη μέλη διαβιβάστηκε σύσταση σχετικά με θέματα αναπηρίας. Τα κράτη αυτά ήταν: η Εσθονία, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία.

Δείτε τον πλήρη κατάλογο των **συστάσεων ανά χώρα**.

Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν υπόψη τις συγκεκριμένες συστάσεις πολιτικής κατά τη διαδικασία κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού τους και άλλων νομοθετικών πράξεων.

Βάσει του πίνακα αποτελεσμάτων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν μέρος σε ανοιχτό διάλογο με θέμα το πώς θα συνεχιστεί η βελτίωση των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης στην ΕΕ. Στο πλαίσιο της συνόδου του Συμβουλίου Δικαιοσύνης τον Μάρτιο του 2013, οι υπουργοί Δικαιοσύνης των χωρών της Ευρώπης μετείχαν σε προπαρασκευαστικές συζητήσεις σχετικά με το πώς η ύπαρξη αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης μπορεί να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη. Το τελευταίο τρίμηνο του 2013, η Επιτροπή ξεκίνησε μια ευρύτερη συζήτηση σχετικά με τον ρόλο της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Περισσότερα

- ▶ Πλήρεις και επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με όλες τις πολιτικές στον τομέα της δικαιοσύνης:
ec.europa.eu/justice/
- ▶ Συνδεθείτε μαζί μας στο Facebook: www.facebook.com/EUJustice
- ▶ Ακολουθήστε μας στο Twitter: https://twitter.com/EU_Justice
- ▶ Πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης και βελτιωμένη πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε ολόκληρη την ΕΕ, σε 23 γλώσσες: www.e-justice.eu
- ▶ Πληροφορίες και στοιχεία επικοινωνίας των προξενείων και των πρεσβειών των κρατών μελών σε χώρες εκτός ΕΕ: ec.europa.eu/consularprotection/
- ▶ Βοήθεια και συμβουλές προς τους πολίτες της ΕΕ και τις οικογένειές τους σε θέματα μετακινήσεων, θέσεων εργασίας, συνταξιοδότησης, εκπαίδευσης, υγείας, διατυπώσεων διαμονής, οχημάτων κ.λπ.:
http://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm
- ▶ Οδηγός για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη: http://europa.eu/youreurope/business/index_en.htm
- ▶ Ιστότοπος για τα δικαιώματα παιδιών και εφήβων, ο οποίος περιέχει παιχνίδια, κινούμενα σχέδια, βίντεο και σύντομα άρθρα τα οποία βοηθούν τα παιδιά και τους εφήβους να μάθουν ποια είναι τα δικαιώματά τους και τι κάνει η ΕΕ για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών: <http://ec.europa.eu/0-18/>
- ▶ Έχετε ερωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση;
Το Europe Direct μπορεί να σας βοηθήσει: 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

